

Vergaderjaar 1990–1991

22 106

Wijziging van de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs in verband met wijziging van de teldatum

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 4 juli 1991

De vaste Commissie voor onderwijs en wetenschappen¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer omtrent haar bevindingen als volgt verslag uit te brengen

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Zij hadden toch nog enige vragen en opmerkingen.

Wat is het nut, de betekenis van het invoeren van een nieuwe teldatum, als deze wijziging niet gekoppeld is aan het formatiebudgetsysteem? Als het alleen gaat om de beheersing van de rijksbegroting, dan zien deze leden niet in, dat de teldatum van 16 januari van het voorafgaande schooljaar niet geschikt zou zijn voor de voorbereiding van een begroting die pas in september behoeft te worden ingediend.

De leden van de CDA-fractie vroegen zich af of het geen aanbeveling verdient, nu er van vele zijden getwijfeld wordt aan de mogelijkheid een opslagpercentage vast te stellen dat op macro-niveau wel voldoet maar in de meeste gevallen geen recht doet aan het micro-niveau, allereerst deze percentages aan de Tweede Kamer bekend te maken alvorens de wetgever op dit punt delegatie verleent.

Hoewel in de memorie van toelichting wordt beschreven hoe deze percentages tot stand zullen komen, verdient het aanbeveling dat eerst concreet wordt aangegeven wat er nu precies gaat gebeuren, mede in verband met de afrondingssystematiek.

De leden van de CDA-fractie herinnerden eraan, dat zij bij de behandeling van het formatiebudgetsysteem ook reeds waarschuwend woorden hadden uitgesproken met betrekking tot het verschuiven van de teldatum. Deze woorden gelden temeer nu in de memorie van toelichting ook nog de periode van 6,5 maand wordt gehanteerd als voorbeeld dat het slechts om enkele leerlingen zou gaan. Dit voorbeeld gaat dan echter voorbij aan het feit dat de periode van februari tot en met juli een geheel andere periode voor de scholen is dan de periode van oktober tot en met januari.

¹ Samenstelling:

Leden: Hermes (CDA), Beinema (CDA), Van Leijenhorst (CDA), voorzitter, Niessen (PvdA), Ginjaar-Maas (VVD), ondervoorzitter, Van der Vlies (SGP), Lankhorst (Groen Links), Franssen (VVD), Jorritsma-Lebbink (VVD), Janmaat-Abée (CDA), Leijnse (PvdA), Nuis (D66), De Cloe (PvdA), Lilipaly (PvdA), Van Gelder (PvdA), Frissen (CDA), Van de Camp (CDA), Tuinstra (CDA), Netelenbos (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Witteveen-Hevinga (PvdA), Huibers (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA).
Plv. leden: Boers-Wijnberg (CDA), G. H. Terpstra (CDA), Reitsma (CDA), vacature (PvdA), Kamp (VVD), Schutte (GPV), Willems (Groen Links), Dees (VVD), Korthals (VVD), Mulder-van Dam (CDA), Buurmeijer (PvdA), Ter Veer (D66), Van Gijzel (PvdA), Huys (PvdA), Vermeend (PvdA), Deetman (CDA), Lansink (CDA), Roosen-van Pelt (CDA), vacature PvdA, Groenman (D66), Leerling (RPF), Van Iersel (CDA), J. H. van den Berg (PvdA).

Nu verder in de memorie van toelichting om die reden een bijzondere omstandighedenbepaling wordt afgewezen, hechten deze leden nog meer aan het eerst bekend maken van de percentages voor een opslag.

De leden van de CDA-fractie stemmen uiteraard in met een evaluatie na 2 jaar van de nieuwe teldatumsystematiek.

De vraag is echter, hoe deze evaluatie zal plaatsvinden. Kan voldaan worden aan de volgende opmerking van de Raad voor de Gemeentefinanciën:

«De raad wil wijzen op de noodzaak van periodiek onderzoek op basis van empirische gegevens naar de werkelijkheidswaarde van het genormeerde opslagpercentage».

In verband hiermee verzoeken de leden van deze fractie de regering te overwegen om in de toekomst ook tellingen op 16 januari te laten plaatsvinden. Evaluatie en onderzoek hebben anders geen zin.

Tenslotte tekenden deze leden bezwaar aan tegen het feit, dat thans de vaststelling van de leerlingaantallen geregeld is bij wet in formele zin, maar deze vaststelling voor wat betreft het onderdeel opslagpercentage in de nieuwe telsystematiek aan de Kroon wordt gedelegeerd.

De leden van de fractie van de PvdA hadden er behoefte aan een aantal nadere vragen te stellen betreffende dit wetsvoorstel.

Nu de regering van plan is via een opslagpercentage het aantal leerlingen op 1 oktober (de nieuwe teldatum) te corrigeren ten opzichte van 16 januari (de oude teldatum), verzochten ook deze leden de (concept) algemene maatregel van bestuur welke dit opslagpercentage vaststelt, aan de Tweede Kamer voor te leggen voordat de plenaire behandeling van dit wetsvoorstel aanvangt. Zij vroegen een toelichting op de vraag hoe het nu in te voeren opslagpercentage zich gaat verhouden met het bestaande minderingspercentage van 9%. Leiden al dit soort verfijningsregels en/of correctiefactoren niet tot een vergroting van de ingewikkeldheid van de regelingen en wordt niet de inzichtelijkheid en werkbaarheid van deze regelingen verminderd?

Kan de regering aangeven wat de nieuwe teldatum van 1 oktober voor consequenties heeft voor de kinderen van kermisexploitanten, gegeven het feit dat deze kinderen vaak na 1 oktober naar school gaan?

Kan de regering de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen in het primair onderwijs voor de komende jaren weergeven en daarbij aangeven of die ontwikkeling gevolgen heeft voor de vaststelling van het opslagpercentage?

Tot slot verzochten de leden van de PvdA-fractie de regering niet te licht over de gangbare praktijk in veel Nederlandse gemeenten heen te stappen. Het is namelijk inderdaad zo, dat in veel gemeenten de gemeenteraad vergadert in de tweede helft van de maand. Een besluit tot instandhouding c.q. opheffing zou volgens het voorliggende wetsvoorstel voor 16 oktober moeten worden genomen op basis van de telgegevens van 1 oktober. Dit is wel een zeer korte termijn. Het komt deze leden voor dat de stelling van de regering, dat in de meeste gevallen wel al voor 1 oktober kan worden voorzien wat de uitkomst zal zijn van de leerlingtelling op 1 oktober, niet overtuigend klinkt waar het gaat om zorgvuldig handelen.

De leden van de PvdA-fractie verzochten de regering te overwegen de gedane suggestie om de uiterlijke besluitvormingsdatum voor de gemeenteraad niet op 16 oktober maar op 1 november te stellen, opnieuw te betrekken bij de beantwoording van de gestelde vragen.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel, dat vooral ingediend is om meer duidelijkheid te verkrijgen over de omvang van de te ramen uitgaven in het begrotingsjaar ten tijde van de behandeling van de begroting van dat jaar. Zij waren van mening dat dit een zeer verstandige zaak was, zij hadden nog wel enkele vragen ten aanzien van de gekozen systematiek. Evenals de leden van de andere fractie hadden zij ook vragen over het opslagpercentage. Daarbij is voor het speciaal onderwijs gekozen voor de periode tussen oktober 1990 en 16 januari 1991. In tegenstelling tot het basisonderwijs was dat naar de mening van de leden van de VVD-fractie in het speciaal onderwijs geen «stabiel» jaar, omdat wij juist dit jaar wederom met een redelijk grote groei geconfronteerd zijn. Kan aangegeven worden waarom die periode gekozen is en of daarmee niet automatisch een tamelijk groot opslagpercentage gekozen wordt, terwijl de doelstelling van het beleid is de groei in de nabije toekomst op allerlei manieren te beperken?

De leden van de VVD-fractie hadden begrip voor de vraag van de VNG en de Onderwijsraad de datum van besluitvorming over een instandhoudingsverzoek niet naar 16 oktober maar naar 1 november te verschuiven. Zij waren het echter met de staatssecretaris eens dat tot bijna onoverkomelijke problemen in de vervolprocedure zou leiden, wat naar hun mening voor scholen, maar ook voor diezelfde gemeentebesturen tot veel negatievere consequenties zou kunnen leiden.

Tenslotte vroegen deze leden zich af of dit wetsvoorstel wel tijdig in zal kunnen gaan en als dat niet kan of het dan wel verstandig is een definitieve datum van ingang in het wetsvoorstel op te nemen.

Ook de leden van de SGP-fractie hadden tenslotte met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel in verband met de wijziging van de teldatum van 16 januari naar 1 oktober. Ook zij plaatsten nog enkele kanttekeningen.

De leden van de SGP-fractie onderstreepten het belang van basering van het opslagpercentage op empirische gegevens. Dat impliceert naar hun mening periodiek onderzoek naar de werkelijkheidswaarde van het opslagpercentage. Deze leden wezen verder op het feit dat door de teldatumverschuiving, gekoppeld aan een opslagpercentage, voor het opstellen van leerlingenprognoses een onzekere factor wordt ingebracht. Dit kan gevolgen hebben voor de planning van huisvestingsvoorzieningen. Mede om deze reden achtten deze leden een evaluatie van de voorgestelde systematiek wenselijk. Zij waren de regering erkentelijk voor de bereidheid die zij daartoe toont. Zij vroegen zich echter af waarom de regering deze evaluatie niet in de wet zelf vast wil leggen. Naar hun mening is het een goed gebruik de evaluatie van een nieuwe wettelijke systematiek in de wet zelf te regelen.

Met betrekking tot de wenselijkheid van verschuiving van de datum waarvoor de gemeenteraad een besluit moet hebben genomen over opheffing c.q. instandhouding van 16 oktober naar 1 november merkten de leden van de SGP-fractie op dat zij de datum van 16 oktober op zichzelf geen onoverkomelijk probleem achten. Zij zouden het niettemin op prijs stellen als, indien mogelijk, aan de bezwaren tegemoet kan worden gekomen. Zij vroegen zich in dit verband af of verschuiving van de datum van 16 oktober naar 1 november per se ook een verschuiving van de datum van besluitvorming door de minister en de colleges van gedeputeerde staten van 16 februari naar 1 maart tot gevolg moet hebben.

Is een kortere besluitvormingstermijn voor de minister en de colleges van gedeputeerde staten onoverkomelijk? Tenslotte vestigden deze leden de aandacht op de vraag of bij nieuwe scholen het opslagpercentage wel voldoende in overeenstemming zal zijn met de te verwachten groei van het leerlingenaantal. Zij vernamen hierop graag de reactie van de regering.

De voorzitter van de Commissie,
Van Leijenhorst

De griffier van de Commissie,
Hillen